

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a Dr.Molnár Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr.Molnár László ügyvéd) által képviselt felperesnek az aljegyző által képviselt alperes ellen kártérítés megfizetése iránt a Hajdúböszörményi Városi Bíróságnál 3.P.20.602/2009. szám alatt megindított és másodfokon a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság 2.Pf.20.998/2010/3. számú ítéletével befejezett perében a jogerős ítélet ellen a felperes részéről 25. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

i t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az alperesnek 20.000 (Húszezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget, míg a felülvizsgálati illetéket az állam viseli.

I n d o k o l á s

Az alperes 2004-ben szennyvízelvezető csatornahálózat bővítésére közbeszerzési eljárásban részvételi felhívást bocsátott ki, a nyertes pályázó a lett, melynek egyik tagja az Rt. volt. A szennyvízcsatorna építési munkái a városban a utcát is érintették, ahol a felperes lakik. 2005. január 26-án a felperes a háza előtti munkaterületen hóseprésbe kezdett, a kavicságy egyik nagyobb kavicsán megcsúszva a vállalkozó által elhelyezett vákuumcsövön átesett, ennek következtében mindkét oldalon eltört a csuklója.

A Városi Bíróság 2007. szeptember 18-án jogerőre emelkedett közbenső ítéletével megállapította az Rt. kártérítő felelősségét a felperes balesetével kapcsolatban keletkezett károkért, majd a 2009. február 27. napján jogerőre emelkedett ítéletével kötelezte 2.726.358 forint kártérítés és 163.582 forint perköltség megfizetésére. A Megyei Bíróság 2008. április 24-én közzétett végzésével elrendelte az Rt. felszámolását. A felszámoló a felperes hitelezői igényét határidőn belüli követelésként vette nyilvántartásba 2.889.940 forint összegben, a 2010. február 28. napra összeállított közbenső mérlegben előzetes kifizetést erre az igényre nem javasolt.

A felperes a keresetében kártérítés jogcímén 2.726.358 forint és 2005. január 26-tól járó késedelmi kamata megfizetésére kérte az

alperes kötelezését. Hivatkozott arra, hogy az alperes az 1988. évi I. törvény (Kktv.) alapján a helyi közút kezelője és köteles gondoskodni arról, hogy a közút biztonságos közlekedésre alkalmas legyen, e kötelezettségének megszegésével okozott kárt pedig köteles megtéríteni. Az alperes nem ellenőrizte, hogy a vállalkozó a felelősségbiztosítási szerződést megkötötte-e, ezért az alperes a vállalkozóval együtt - mivel közös károkozásról van szó - egyetemlegesen felel.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Állította, hogy a munkaterületek átadásánál, az engedélyek beszerzésénél és azok elbírálásánál a tőle elvárható gondossággal járt el, a kár bekövetkezésében sem tevőlegesen, sem mulasztással nem hatott közre. A közútkezelő felróhatóság hiányában nem felelős az általa kezelt utakon bekövetkező balesetek kártérítési következményeiért, és ezek elhárítása céljából nem köteles felelősségbiztosítást kötni. A vállalkozó felelősségbiztosítási szerződéskötését az önkormányzatnak ellenőriznie nem kellett, ilyen kötelessége sem jogszabályon, sem szerződésen nem alapult. A felelősségbiztosítási szerződés megkötésére vonatkozó szándéknyilatkozatot, amely a pályázati dokumentáció kötelező része volt, az Rt. csatolta.

Az elsőfokú bíróság az ítéletével a keresetet elutasította. Megállapította, hogy az alperes felelőssége a Kktv. 34. §-ának (1) bekezdése alapján azért nem állapítható meg, mert a baleset nem helyi közúton, hanem munkaterületen következett be, az ott végzett munkák jogszabály szerinti végzéséért a vállalkozó felel, mely magában foglalta a balesetmentes munkakörülmények megteremtéséért való kötelezettséget is. A baleset azért következett be, mert az Rt. munkavégzés során a balesetvédelmi szabályoknak nem tett eleget, nem biztosította a botlásmentes közlekedés lehetőségét. A pályázaton való részvétel kötelező eleme volt a felelősségbiztosítási szerződés megkötéséről szóló szándéknyilatkozat benyújtása, ennek a nyertes pályázó eleget is tett, de a felelősségbiztosítási szerződés megkötésére már nem került sor. Ez a vállalkozó jogszabálysértő magatartása, ennek elmulasztását a megrendelőre terhelni nem lehet, a törvény ellenőrzési kötelezettséget a közbeszerzés kiírója terhére nem ír elő. A közbeszerzési törvény szerint építési beruházás esetén az ajánlattevőként szerződést kötő fél köteles megfelelő felelősségbiztosítási szerződést kötni.

A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Megállapította, hogy a baleset az úttest munkaterületként felhasznált részén következett be, a kavicságyból származó kavics és a vákuumcső nem az úttest része volt, azt a kivitelezési tevékenység során a munkaterületen felvonuló vállalkozó helyezte el. A károkozás nem az úttest funkciójával összefüggésben következett be, ezért alaptalan az

alperesnek a Kktv. 34. §-ának (1) bekezdésében meghatározott kötelezettségre, illetve ennek elmulasztásával történő károkozásra, és a 35. §-a szerinti felelősségre való hivatkozása. A másodlagosan megjelölt tényállás a felelősségbiztosítási szerződés megkötésének hiánya miatt állította a felperes kárát, amely azonban nincs közvetlenül okozati összefüggésben a károkozó magatartással. A nemtevéssel (ellenőrzés elmulasztásával) történő károkozás megállapíthatóságának feltétele az lett volna, ha az alperest jogszabály, vagy szerződés kötelezi az ellenőrzés megtételére. A közbeszerzésekről szóló törvény [2003. évi CXXIX. törvény 306. § (2) bekezdése] építési beruházás esetén az ajánlattevőként szereplő fél kötelezettségévé teszi a felelősségbiztosítási szerződés megkötését, az ajánlatkérőre az építési munka ellenőrzésének kötelezettségét rója a (3) bekezdés szerint, összhangban a Ptk. 394. § (1) és 404. § (2) bekezdésével. A felek szerződése nem tartalmaz ettől eltérő rendelkezést. A felek között vállalkozási és nem megbízási szerződés jött létre, ezért a Ptk. 350. §-ának (1) bekezdésére történő hivatkozás alaptalan. A felperes a fellebbezésében hivatkozott a hatósági jogkörön alapuló ellenőrzési kötelezettség elmulasztására. Mivel erre történő hivatkozás az elsőfokú eljárásban nem volt, a másodfokú eljárásban a kereseti követelés tényalapjának ilyen módosítását a Pp. 247. §-a kizárja.

A felperes a felülvizsgálati kérelmében elsődlegesen a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és a keresetének helyt adó döntés meghozatalát, másodlagosan a bíróság új eljárásra és új határozat hozatalra utasítását kérte. Hivatkozott arra, hogy a Kktv. „mint a legmagasabb rendű jogszabály” kötelezően rendelkezik arról, hogy a helyi önkormányzat, mint a közút kizárólagos kezelője köteles gondoskodni a közút biztonságos közlekedésre alkalmas állapotáról, és annak tisztántartásáról. Az alperes és a vállalkozó közötti szerződésben ezt a kötelezettségét a vállalkozó társaságra ruházta át, ez azonban jóhiszemű harmadik személy irányában korlátozást nem jelenthet. A bíróság tévesen állapította meg, hogy a kavicságyból származó, és a balesetet okozó kavics nem az úttest része, a felperes az úttest szélén az útnak a közút funkciója szerint közlekedett. Tévesen állapította meg a jogerős ítélet azt is, hogy az alperesnek nem volt törvényben előírt kötelezettsége annak ellenőrzése, hogy a vele szerződő beruházó a pályázati feltételek között felsorolt, és a szerződésben is szereplő teljes körű felelősségbiztosítási szerződést megkötötte-e. A Ket. 1. §-ának (1) bekezdése alapján terhelte az alperest ez a kötelezettség, mert a közigazgatási hatósági eljárás során köteles megtartani és másokkal megtartatni a jogszabályok rendelkezéseit. Az alperes azzal, hogy az önkormányzat, mint szerződő fél, a köz érdekében nem ellenőrizte a nagyösszegű beruházás biztosítékeként szolgáló felelősségbiztosítási szerződés megkötését, kárt okozott. A fizetéseképtelen, felszámolásra került társaság által okozott kára a felperesnek nem térül meg, a biztosítási szerződés megkötése esetén

a biztosító kifizette volna a kárt. A közbeszerzési törvény is előírta, hogy építési beruházás esetén az ajánlattevőként szerződést kötő fél köteles megfelelő felelősségbiztosítást kötni. Az alperes, mint szerződő fél a Ptk. szerinti általános gondossági kötelezettségét megszegte.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte.

A Pp. 270. §-ának (2) bekezdése alapján a Legfelsőbb Bíróság azt vizsgálta, hogy a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okokból jogszabálysértő-e.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A felperes a keresetében annak a kárnak a megtérítését kérte, amely a balesetéből származott, és mely álláspontja szerint az alperes közútkezelői kötelezettségének megsértésével, illetve a pályázati feltételek megvalósításának ellenőrzése miatti mulasztásával van okozati összefüggésben.

A bíróságnak ezért a kereset alapján azt kellett vizsgálnia, hogy a szerződésen kívül okozott kárért való általános polgári jogi kártérítési felelősségnek a Ptk. 339. §-ának (1) bekezdése szerinti együttes feltételei fennállnak-e. Bármelyik feltétel hiánya a kereset elutasítását eredményezi. Az irányadó anyagi jogi felelősségi szabály - a Ptk. 339. §-ának (1) bekezdése - határozza meg, hogy a Pp. 164. §-ának (1) bekezdése szerinti eljárási szabály folytán mely tények tekintetében, kit terhel a bizonyítás kötelezettsége. A felperesnek azt kellett bizonyítania, hogy kára az alperes jogellenes magatartásaival összefüggésben keletkezett; így azt, hogy a baleset azért következett be, mert az alperes a közútkezelői kötelezettségének nem tett eleget, illetve azt, hogy ellenőrzési kötelezettségének elmulasztása okozta a jogerős ítélettel megállapított kártérítési összeg behajtását miután felelősségbiztosítási szerződés megkötése elmaradt.

Az alperes kártérítési felelősségének elbírálásához szükséges tényállást a bíróságok lefolytatták és az irányadó anyagi és eljárási jogszabályokat a jogerős ítélet helyesen értelmezte és alkalmazta.

Helyesen állapította meg a jogerős ítélet, hogy az alperes felelőssége a Kktv. alapján azért nem állapítható meg, mert a baleset nem helyi közúton, hanem munkaterületen következett be, ahol a balesetmentes körülmények megteremtésének kötelezettsége a vállalkozót terhelte jogszabály és a vállalkozási szerződés alapján. Ennek alapján jogerős ítélet állapította meg a vállalkozó felelősségét.

Az adott esetben nem úthibák, az alperesnek a közútkezelői kötelezettsége megszegése miatt következett be a felperes károsodása, hanem azért, mert a munkaterületen munkát végző

vállalkozó mulasztotta el azoknak a feltételeknek a megteremtését, amely mellett a munka végzése alatt is biztosított mindenkinek a balesetmentes közlekedés.

A jogerős ítélet azt is helyesen állapította meg, hogy a felelősségbiztosítási szerződés megkötéséről szóló szándéknyilatkozat - mint pályázati feltétel - benyújtása a vállalkozó részéről megtörtént, miként a pályázat elbírálásakor a pályázati feltételek teljesülésének ellenőrzését is elvégezte az alperes. Az alperesnek az ellenőrzési kötelezettsége ebben állt és annak eleget is tett. Az alperes terhére az már nem róható, hogy ezt követően a nyertes pályázó elmulasztotta a szerződés megkötését. A szándéknyilatkozat tartalma szerint a biztosítási szerződés az építési-szerelési tevékenységre vonatkozott nem pedig a munkavégzésével okozott károkra. A felperes által hivatkozott a közbeszerzésekről szóló törvény [2003. évi CXXIX. törvény 306. § (2) bekezdés] is építési beruházás esetére az ajánlattevő szerződő fél számára írja elő kötelezően a megfelelő felelősségbiztosítási szerződés megkötését, ami értelemszerűen a felek szerződésére vonatkozik. Nem volt tehát az alperesnek sem jogszabályon, sem szerződésen alapuló olyan kötelezettsége, hogy a vállalkozó olyan szerződést kössön a munkavégzése idejére, amelynek alapján az általa harmadik személynek okozott károkért biztosító álljon helyt. Helyesen hivatkozott az alperes a felülvizsgálati ellenkérelmében arra, hogy az alperes és a vállalkozó között polgári jogi jogviszony jött létre a vállalkozási szerződés megkötésével, és mivel közigazgatási hatósági ügy nem volt folyamatban, a Ket. szabályait nem is lehetett figyelembe venni, ezért ennek megsértésére is alaptalanul hivatkozik a felperes. A közigazgatási kártérítési felelősségre azonban a felülvizsgálatban eljárási okból azért nem hivatkozhatott a felperes, mert a keresetét sem erre alapította, így arra a fellebbezését sem alapíthatta, ahogy azt a másodfokú bíróság helyesen kifejtette.

A bíróságok a jogvita eldöntéséhez szükséges tényállást feltárták, a rendelkezésre álló bizonyítékokat okszerűen mérlegelték és nem tévedtek, amikor nem állapították meg az alperes kártérítési felelősségét. A keresetet elutasító jogerős ítélet ezért nem jogszabálysértő, azt a Legfelsőbb Bíróság a Pp. 274. §-ának (1) bekezdése szerint tárgyaláson kívül meghozott határozatával a Pp. 275. §-ának (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A Pp. 270. §-ának (1) bekezdése szerint alkalmazott Pp. 78. §-ának (1) bekezdése alapján kötelezte a felülvizsgálati eljárásban pervesztes felperest az alperes felülvizsgálati eljárási költségének a megfizetésére, míg a felperes személyes költségmentessége folytán le nem rótt felülvizsgálati illetéket a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és 14. §-a alapján az állam viseli.

Budapest, 2011. május 30.

*Dr. Havasi Péter s.k. a tanács elnöke, Dr. Almásy Mária s.k. előadó
bíró, Dr. Udvary Katalin s.k. bíró*

A kiadmány hitelével:

*bírósági tisztviselő
HM*